

Zaļais publiskais iepirkums- tā nepieciešamība un normatīvo aktu prasības

Inese Peļša

Vides aizsardzības un reģionālās attīstības ministrijas

Koordinācijas departamenta

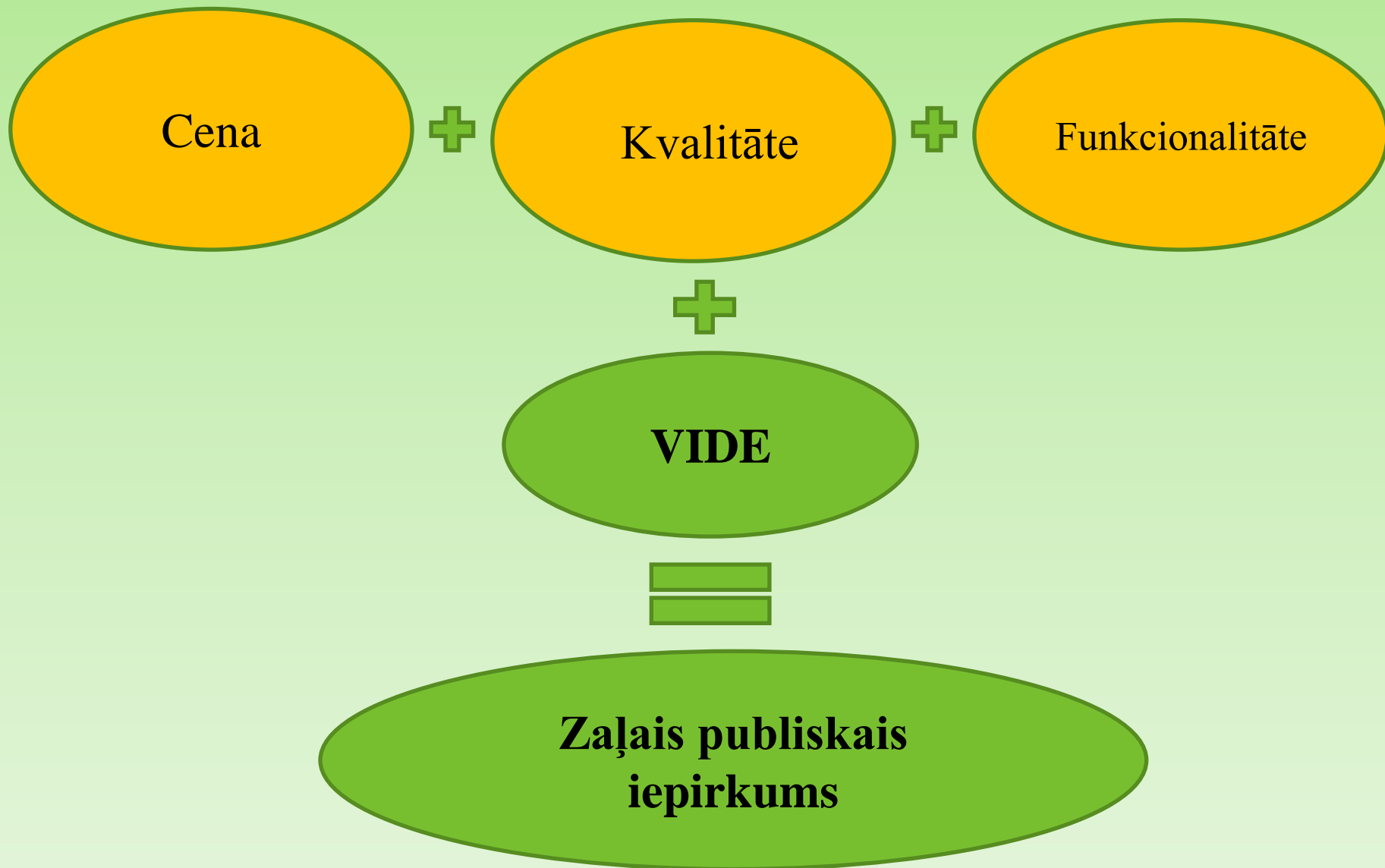
Stratēģijas un ilgtspējīgas attīstības nodaļa

24.03.2015.

Kas ir zaļais publiskais iepirkums?

Zaļais publiskais iepirkums (ZPI) - Vides nosacījumu izmantošana valsts un pašvaldību iepirkumā. Zaļais publiskais iepirkums ļauj:

- **samazināt ietekmi uz vidi**
- **veicināt sociālus uzlabojumus**
- **panākt ietaupījumus budžetā ilgtermiņā.**

Kādas vides problēmas tiks mazinātas ar ZPI?

- Kopējā patēriņa samazināšana
- Neatjaunojamo dabas resursu izmantošanas intensitātes samazināšana
- Enerģijas patēriņa (CO₂ emisijas, klimata izmaiņas) samazināšana
- Ūdens patēriņa un notekūdeņu apjoma samazināšana
- Piesārņojuma un videi bīstamu vielu ierobežošana
- Atkritumu apjomu, t.sk. bīstamos atkritumus, samazināšana

Zaļā publiskā iepirkuma (ZPI) normatīvais regulējums

Ar direktīvu 2004/18/EK un 2004/17/EK pieņemšanu radīts tiesiskais pamats „zaļā iepirkuma” organizēšanai.

Jaunas direktīvas!

Direktīva 2014/24/ES (klasiskā)

Direktīva 2014/25/ES (sabiedrisko pakalpojumu sektors)

Jaunās direktīvas jāpārņem līdz 2016.gada 18.aprīlim!

Direktīva 2014/24/ES

- **43. pants Marķējumi**

Ja līgumslēdzējas iestādes plāno iegādāties būvdarbus, piegādes vai pakalpojumus ar konkrētiem vides, sociāliem vai citiem raksturlielumiem, tās var tehniskajās specifikācijās, piešķiršanas kritērijos vai līguma izpildes nosacījumos prasīt īpašu marķējumu, ar ko pierāda, ka minētie būvdarbi, pakalpojumi vai piegādes atbilst nepieciešamajiem raksturlielumiem.

- **67.pants Līguma slēgšanas tiesības**

Līgumslēdzējām iestādēm saimnieciski visizdevīgāko piedāvājumu nosaka pēc cenas vai izmaksām, **izmantojot rentabilitātes pieeju**, piemēram **aprites cikla izmaksas saskaņā ar 68. pantu**, un tajā var būt ietverta labākā cenas un kvalitātes attiecība, ko vērtē pēc vairākiem kritērijiem, tostarp pēc kvalitātes, vides un/vai sociālajiem aspektiem, kas saistīti ar attiecīgā publiskā līguma priekšmetu.

Direktīva 2014/24/ES

68.pants Aprites cikla izmaksu vērtēšana – rentabilitātes pieeja

ZPI normatīvais regulējums Latvijā I

Latvijas ilgtspējīgas attīstības stratēģija (Latvija 2030)

„Valsts un pašvaldību iepirkumu konkursu kritērijos būtu jāiekļauj energoefektivitāte un produktu dzīves cikla analīzes apsvērumi”

Latvijas Nacionālās attīstības plāns (Latvija 2020)

„Energoefektīvu un ekoloģiskas izcelsmes preču un pakalpojumu („Zaļais publiskais iepirkums”) plašāka nodrošināšana publiskajos iepirkumos”

Vides politikas Pamatnostādnes 2014. – 2020.

„Izstrādāti kritēriji un vadlīnijas par iepirkumu dokumentācijā iekļaujamajām „zaļā” iepirkuma prasībām, aspektiem un to saimnieciskās vērtības noteikšanu”

ZPI normatīvais regulējums II

- Integrējot Direktīva 2004/18/EK un Direktīva 2004/17/EK normas Latvijas normatīvajos aktos, Latvijā iespēja veikt ZPI ir noteikta **Publisko iepirkumu likuma** 17., 21., 42., 46., un 46¹. pantā, kuri regulē vides kritēriju izmantošanu publiskā iepirkuma procedūrā.
- Tāpat iespēju veikt ZPI ir noteikta **Sabiedrisko pakalpojumu sniedzēju iepirkumu likums** 19., 20., 26., 45. un 51. pantā, kā arī Sabiedriskā transporta pakalpojumu likuma 18. pantā.

Informatīvais ziņojums par ieteikumiem ZPI veicināšanai

“Informatīvais ziņojums par ieteikumiem zaļā publiskā iepirkuma veicināšanai valsts un pašvaldību institūcijās un ieteikumiem videi draudzīgas būvniecības veicināšanai”

http://www.varam.gov.lv/lat/darbibas_veidi/zalais_publicais_iepirkums/?doc=8012

Valdības rīcības plāns un ZPI

- 2014. gada Valdības rīcības plānā noteikts, ka viens no valdības mērķiem ir izstrādāt un ieviest zaļā iepirkuma principu valsts un pašvaldību publiskajos iepirkumos, sekmējot veselīgas pārtikas un vietējo materiālu (tostarp koksnes) īpatsvara pieaugumu.

Zaļā iepirkuma veicināšanas plāns 2015.- 2017.gadam

- 2015.gada 17.februārī MK ir apstiprināts
- Plāna mērķis ir nodrošināt, ka, sākot ar 2015. gadu, iepirkumi, kas tiek plānoti no valsts budžeta un kuriem tiek piemērots zaļais iepirkums, finansiālā izteiksmē sasniedz vismaz **15 %** no kopējā valsts un pašvaldību iestāžu veikto iepirkumu apjoma (**2016. gadā 20 % un 2017. gadā 30 %**), kā arī to, ka zaļā iepirkuma un zaļā publiskā iepirkuma prasības tiek piemērotas un integrētas Eiropas Savienības struktūrfondu un Kohēzijas fonda ieviešanas procesā.

Zaļā publiskā iepirkuma veicināšanas plāns 2015. - 2017. gadam

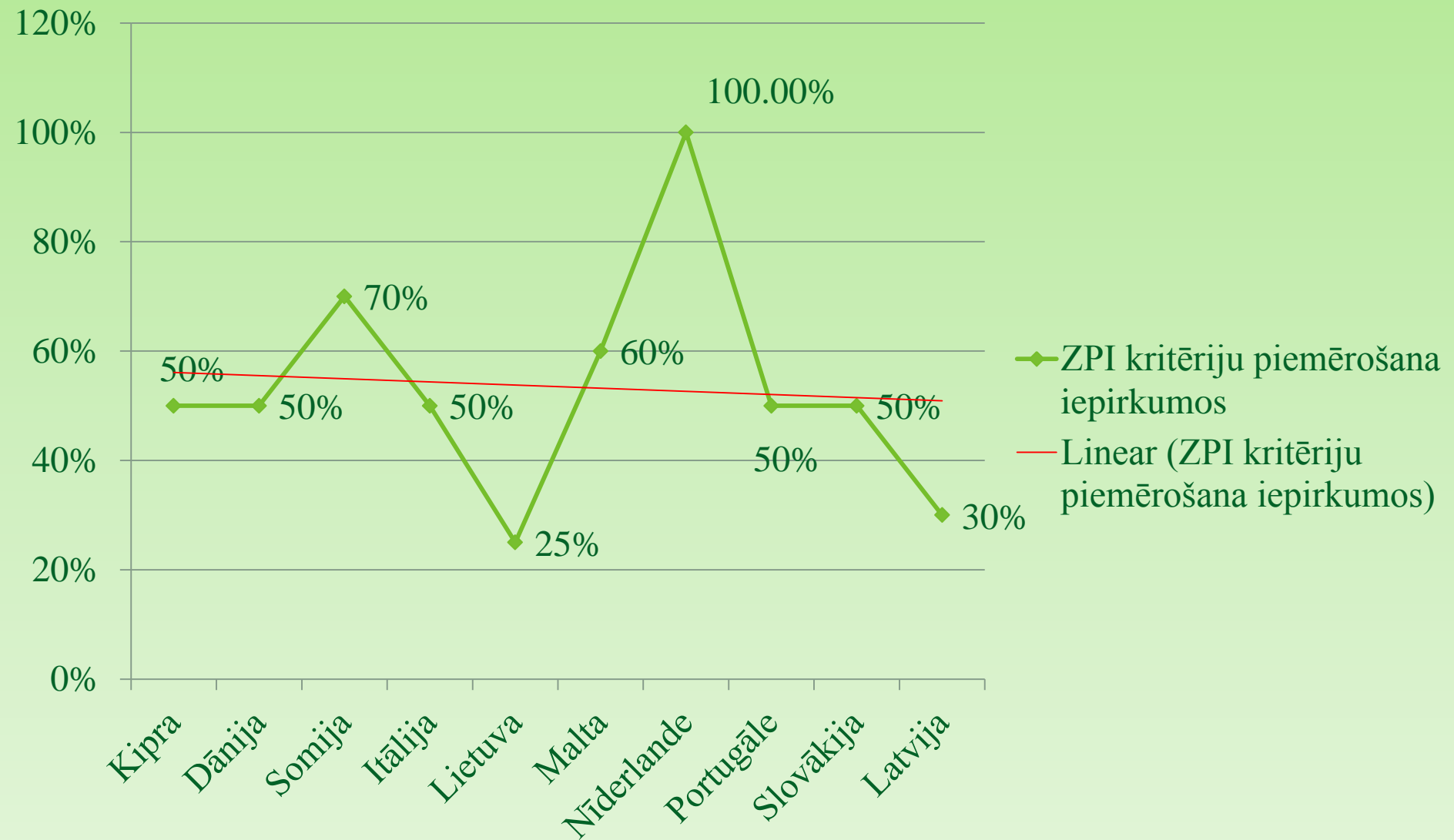
Rīcības virzieni:

- **Institucionālās sistēmas un normatīvās bāzes pilnveidošana**
(normatīvais regulējums, monitorings, vadlīnijas)
- **Metodiskā vadība un uzraudzība** (atbalsts par ZPI/ZI kritēriju piemērošanu citām valsts un pašvaldību institūcijām)
- **ZPI popularizēšana**
(semināri, apmācības, informācijas pieejamības nodrošināšana)

ZPI pamatnosacījumi

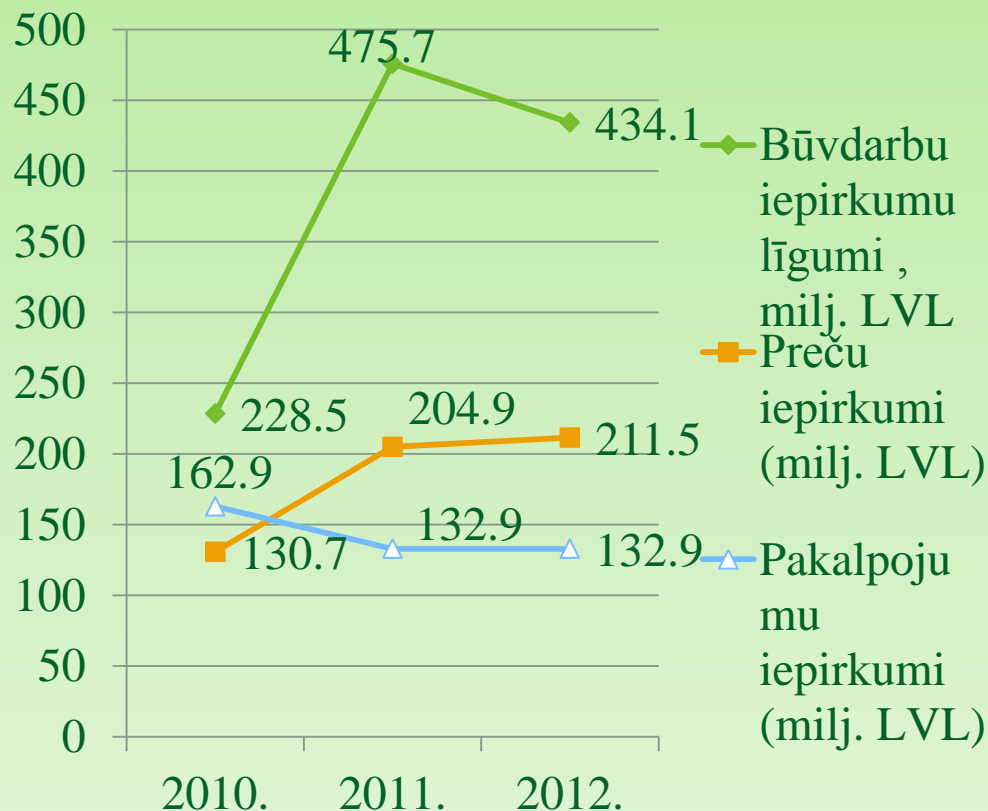
Par Zaļo iepirkumu var dēvēt iepirkumu, kurā tiek izmantots **vismaz viens zaļā iepirkuma kritērijs**, kā arī tas veido vismaz **5% finansiālā izteiksmē** no kopējās līguma summas.

ZPI kritēriju piemērošana iepirkumos

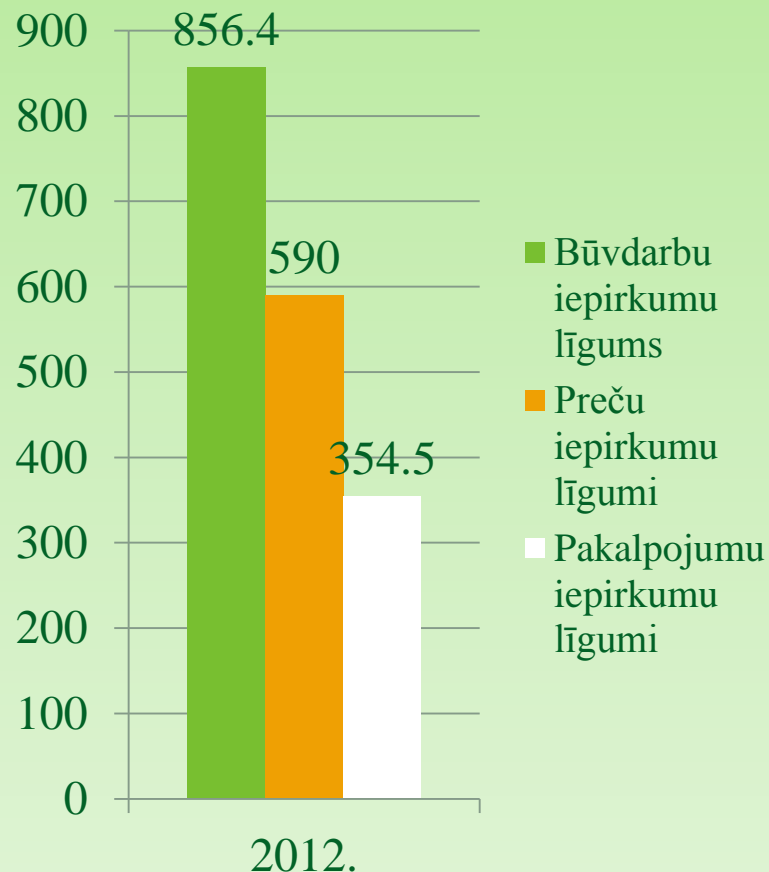

Būtiskākās nozares iepirkumos ņemot vērā veiktos iepirkumus, milj. LVL*

Publiskie iepirkumi

Publicētie ziņojumi

*Saskaņā ar Iepirkumu uzraudzības biroja Statistisko pārskatu apkopojumu 2012.gadā par LR veiktajiem publiskajiem iepirkumiem

Pārskats par Iepirkumu uzraudzības biroja publicētajiem sludinājumu paziņojumiem 2012.gadā

Uzdevumi un pasākumi izvirzītā mērķa sasniegšanai	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija un iesaistītās institūcijas	Tiešie darbības rezultāti	Paredzētais finansējums un tā avoti
A1 Izstrādāt MK noteikumus, kas regulē ZI/ZPI piemērošanas kārtību, uzraudzības monitoringu, izstrādāt dzīves cikla izmaksu novērtējumu būtiskākajām preču grupām	2015 IV cet.	VARAM, ZM, FM	MK noteikumi, kas nosaka ZPI identificēšanas un veikšanas kārtību, kā arī paredz monitoringa sistēmas izveidi	Esošā budžeta ietvaros
A2 Sagatavot MK rīkojumu ar prasību par obligātu gada laikā sasniedzamo ZPI īpatsvaru kopējā veiktā iepirkuma apjomā	2015 III cet. Ikgadēji	VARAM	ZPI īpatsvars no kopējā iepirkuma ikgadējā apjoma sastāda 30%	Esošā budžeta ietvaros
A3 Papildināt vadlīnijas ZI/ZPI pamatkritēriju iekļaušanai iepirkuma konkursos	2015 IV cet.	VARAM, IUB	Vadlīnijas, tai skaitā konkursa nolikuma, tehnisko specifikāciju un kritēriju izstrādes paraugs.	Esošā budžeta ietvaros
A4 Ikgadēji līdz 1.maijam sagatavot un iesniegt informatīvo ziņojumu par ZI/ZPI realizēšanu tai skaitā publiskajā pārvaldē	2015 II cet. Ikgadēji	VARAM, VRAA, IUB	Katru gadu tiek sagatavots informatīvais ziņojums, kurā tiek apkopots līdz šim paveiktais gada laikā.	Esošā budžeta ietvaros
A5 Nodrošināt EIS plašāku „zaļo” katalogu klāstu	2016 IV cet.	VARAM, IUB, VRAA	Aktualizēts EIS	Esošā budžeta ietvaros
A6 Nodrošināt, ka nosakot izdevīgāko piedāvājumu, var ņemt vērā dzīves cikla izmaksas, nepieciešamības gadījumā sagatavojot izmaiņas likumdošanā	2016 II cet.	VARAM, IUB	Iespējams pielietot dzīves cikla izmaksu izvērtējumu, nosakot izdevīgāko piedāvājumu.	Esošā budžeta ietvaros

Uzdevumi un pasākumi izvirzītā mērķa sasniegšanai	Izpildes termiņi	Atbildīgā institūcija un iesaistītās institūcijas	Tiešie darbības rezultāti	Paredzētais finansējums un tā avoti
Rīcības virziens mērķa sasniegšanai	B Metodiskā vadība un uzraudzība			
B1 Izstrādāt vadlīnijas ZI pamatkritēriju iekļaušanai ES fondu projektu konkursos	2015 I cet.	Visas ministrijas	ZI prasības ir iekļautas ES fondu projektu konkursos	Esošā budžeta ietvaros
B2 Rīkot metodoloģiskos seminārus un apmācības, komersantiem, valsts un pašvaldības iestādēm par ZI veikšanu un piemērošanu iepirkumos	2015 III; IV cet.	Iesaistītās ministrijas	Valsts un pašvaldības iestāžu darbinieki ir informēti par ZI iespējām un veikšanas un piemērošanas kārtību.	Esošā budžeta ietvaros, Projektu finansējums
B3 Izstrādāt dzīves cikla izmaksu novērtējuma modeli būtiskākajām preču grupām	2016 II cet.	VARAM	Dzīves cikla izmaksu novērtēšanas metodika	Projektu finansējums*
	C ZI/ZPI popularizēšana			
C1 Uzlabot ekomarķējuma atpazīstamību un veicināt vides vadības sistēmu ieviešanu	2017 IV cet.	VARAM, IUB, VPVB	Ražotāji iegūst savai precei ekomarķējumu, palielinās to uzņēmumu, iestāžu skaits, kurās ir ieviestas vides vadības sistēmas	Projektu finansējums
C2 Nodrošināt regulāru ZI/ZPI sadaļas VARAM un IUB mājas lapā aktualizēšanu	2016 IV cet.	VARAM, IUB	Reizi ceturksnī tiek atjaunota pieejamā informācija VARAM/IUB mājas lapā saistībā ar ZPI	Esošā budžeta ietvaros
C3 Izveidot ZI/ZPI marķējumu, ZI/ZPI identificēšanas un atpazīšanas veicināšanai Latvijā	2017 IV cet.	VPVB, IUB	Ir izveidota sabiedrībā atpazīstama ZI/ZPI veicēja marķējuma zīme	C4 Izveidot ZI/ZPI marķējumu, ZI/ZPI identificēšanas un atpazīšanas veicināšanai Latvijā

Paldies par uzmanību!

Inese Peša

Inese.Pelsa@varam.gov.lv

Tel. 67026459

www.varam.gov.lv